

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

תאריך: כ"ז תשרי תשע"ה, 21/10/2014

סומן: כ-14-12772

לכבוד

עו"ד אתי בנדלר

יועצת משפטית

ועדת הכלכלה

כנסת ישראל

באמצעות דוא"ל vkalkala@knesset.gov.il

ח.ג. שלום רב,

הנדון: ביטול הצורך באישור ועדת הכספים בנושא היטלים הנגבים

במסגרת תיקון לחוק מועצת הצמחים

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר, (להלן: התנועה) הריני לפנות אליך כדלקמן:

1. ביום 4 לנובמבר 2011 עתידה לעלות לדיון בוועדת הכלכלה הצעת חוק מועצת הצמחים (ייצור ושיווק) (תיקון מס" 10), התשע"ד-2014, לקראת הכנתה לקריאה שנייה ושלישית.
2. במסגרת הצעה זו, מוצע לתקן את סעיף 36 לחוק מועצת הצמחים (ייצור ושיווק), תשל"ג-1973 (להלן: "החוק"), כך שיבוטל הצורך באישור ועדת הכספים להטיל היטלים על מגדלים, משווקים מורשים או יצואנים; לקבוע מועדים ודרכים לעדכון סכומי ההיטלים; לקבוע מועדים ודרכים לתשלום ההיטלים ועוד כהנה וכהנה כפי שמפרט סעיף 36 לחוק.
3. הנימוק לתיקון זה, כפי שמופיע בהצעת החוק, הוא כי הכפפת מועצת הצמחים (להלן: "המועצה") בקביעת הכללים להליך אישורים מורכב, עלול להקשות עליה מאד בעדכון כללי ההיטלים.¹
4. ראשית נבקש לדעת האם נשקלה האפשרות לזמן ועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת הכלכלה, וזאת לאור העובדה כי הדיון עתיד לעסוק, בין היתר, בביטול הצורך באישורה של ועדת הכספים בנושא היטלים.

¹ הצעת חוק מועצת הצמחים (ייצור ושיווק) (תיקון מס" 10), התשע"ד-2014, הי"ח הממשלה 871.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

5. בנוסף ולגופו של עניין, נבקש להביע את הסתייגותנו מהתיקון המוצע, לאור העובדה כי הוא למעשה מחזק את סמכויותיה ועצמאותה של מועצת הצמחים, כפי שיפורט להלן.
6. בינואר השנה הוציא משרד החקלאות מחקר משווה מקיף הנוגע למועצות ייצור במדינות אירופה ובארה"ב, בהשוואה לישראל.² המחקר הדגיש את העובדה כי אופי ההתארגנות הכופה של מועצות הייצור הישראליות הוא חריג, להבדיל מאופיין הוולונטרי של מועצות הייצור החקלאיות באירופה ובארה"ב. עוד עלה מהמחקר כי המעורבות הממשלתית בפעילותן של מועצות הייצור בישראל היא הגבוהה ביותר מבין השלוש.³
7. חברות וולונטריות במועצות ייצור חקלאיות מחייבת את האחרונות להצדיק את פעולותיהן ואת קיומן. אולם, מרגע שאופיין הכופה מעוגן בחוק, אין הכרח שהמועצה תפעל בצורה שתשרת את האינטרסים עליהם היא אמונה. כך גם מתריע המחקר וקובע כי פעילות משותפת של חקלאים עשויה אמנם להועיל במידת מה, אך פעילות משותפת לא מבוקרת עלולה לחובל בהיווצרות עיוותי שוק ובכך לפגוע בצרכן ובחקלאים.⁴
8. למרות האמור לעיל התיקון המוצע מבקש לפעול באופן הפוך למגמה עליה מצביע המחקר, ולחזק ולהרחיב את סמכויותיה של מועצת הצמחים. התנועה סבורה כי צורת ההתארגנות הנוכחית איננה בריאה לענף החקלאות ועל כן יש להשאיר על כנה את הדרישה לאישורה של ועדת הכספים, וכן כי הנימוק לפיו יהיה בכך כדי להקשות על המועצה לעדכן את הכללים, אינו משכנע.
9. קולות העולים מן השטח מחזקים עמדתנו זו. בשנת 2007 החל "מרד החקלאים, אשר במסגרתו מסרבים כ-2000 חקלאים לשלם את מיסיהם למועצת הצמחים בטענה כי מחיר העמלות שהמועצה גובה מהחקלאים הוא גבוה, וכן כי לא מוענק להם שירות בתמורה.⁵ החקלאים המתמרדים מבקשים לוותר על החברות במועצה, אולם החוק אינו מאפשר להם לעשות כן,⁶ ומחייב אותם בתשלום היטלים המהווים כ-80% מתקציבה של המועצה.⁷

² אבי אלקיס, ד"ר אורית גינזבורג וד"ר יעל קחל מועצות ייצור ושיווק חקלאיות בארה"ב ובאיחוד האירופי – השוואה לישראל (החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה במשרד החקלאות ופיתוח הכפר, ינואר 2014).

³ שם, בעמ' 2.

⁴ ראה לעיל הי"ש 1, בעמ' 2.

⁵ מירב ארלוזורוב "משרד החקלאים מכה שוב" **The Marker** 30.03.2014.

⁶ סעיף 36 לחוק מועצת הצמחים (ייצור ושיווק), התשלי"ג-1973.

⁷ תקציב מועצת הצמחים לשנת 2013, כפי שפורסם באתר האינטרנט של המועצה:

<http://www.plants.org.il/uploadImages/systemFiles/Takziv2013.pdf>

רח' יפו 208, ירושלים 94383 * מוען למכתבים: ת.ד. 4207, ירושלים 91043 * טל: 02-5000073 פקס: 02-5000076

شارع يافا 208، القدس 94383 * العنوان للرسائل: ص.ب. 4207، القدس 91043 * هاتف: 02-5000073 * فاكس: 02-5000076

208 Jaffa St., Jerusalem * Mailing Address: P.O.B.4207 Jerusalem 91043 * Tel: 02-5000073 * Fax: 02-5000076

E-mail: economic@mqg.org.il * Web Site: www.mqg.org.il

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

10. במידה שפעילותה של המועצה היתה מגשימה את תכלית החקיקה ומשרתת את האינטרסים של המגדלים, סביר להניח כי "מרד החקלאים" המתואר לעיל לא היה נולד.
11. הדבר מהווה הוכחה לכך שמודל ההתארגנות הכופה של מועצות הייצור החקלאיות בישראל, אינו משרת בהכרח את האינטרסים של המגדלים, ומכאן שהגדלת עצמאותה והרחבת סמכויותיה של מועצת הצמחים, בפרט בנושא השנוי במחלוקת של קביעת ההיטלים, אינה מוצדקת. על כן, לעמדתנו יש להשאיר על כנו את הצורך לקבל את אישור ועדת הכספים בעניין.
12. לאור החשיבות הציבורית העליונה של העניין, נודה להתייחסותך המהירה.

בכבוד רב,

אריה סלקטר
נילי אבן-חן, עו"ד
מנהלת מחלקת כלכלה ומחקר

הגר סלקטר
מחלקת כלכלה ומחקר